

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th December, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

KUZGI BUG'DOYNI O'G'ITLASH MUDDATLARI VA MEYORLARI

Matholiqov Ro'zali Baxtiyor O'g'li

FarDU Aholi tomorqalaridan samarali foydalanish kafedrası o'qtuvchisi

Email: matholiqovrozali1402@gmail.com

Olimov Fazliddin Aqiljon O'g'li

FarDU Sabzavotchili, polizchilik va karto'shkachilik yo'nalishi 3-bosqich talabasi.

Anotatsiya

Ushbu maqolada hozirgi kunda Fermer xo'jaliklar tomonidan ekilyotgan kuzgi bug'doy navlari keltirilgan bolib, ushbu navlarni qishgi sovuqqa chidamliligini oshirish xamda ulani o'gitlash meyorlari to'g'risda keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Asr, Davr, Yuka, Zamin, Vexa, Yaksor, Tanya, fosforli va kaliyli o'g'itlar, ammiakli selitra.

Annotation

In this article, the varieties of winter wheat grown by farmers are listed, and the criteria for increasing the resistance of these varieties to winter cold and fertilizing are correctly mentioned.

Key words: Asr, Davr, Yuka, Zamin, Vekha, Yaksor, Tanya, phosphorus and potassium fertilizers, ammonium nitrate.

Kuzgi bug'doy biologik xususiyatiga ko'ra, kuzgi ekin bo'lganligi sababli qishki sovuqlarning salbiy ta'siriga chidamli bo'lishi kerak. Biroq qish va bahor kezlarida ob-havo juda tez o'zgaruvchanligi va ayrim agrotexnologik jaraenlarning noto'g'ri qo'llanilishi oqibatida qishki sovuqlar ta'sirida nobud bo'lishi ekin siyraklashish holatlari kuzatiladi. Shuning uchun ham kuzgi bug'doyni qishki sovuqlarning salbiy ta'siridan asrash ishlari urug'ni ekish bilan birga boshlanishi kerak. Ekinni qishki sovuqlarning salbiy ta'siridan asrash uchun avvalo qishki sovuqlarga chidamli navlarni tanlash, maqbul muddatlarda, tegishli me'yorlarda ekish va to'g'ri oziqlantirish maqsadga muvofiq.

Hozirgi vaqtda viloyatimizda kuzgi bug'doyning mo'l va sifatli hosil beradigan, sovuqqa chidamli bir qancha navlari ekilmoqda. Jumladan, Asr, Davr, Yuka, Zamin,

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th December, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

Vexa, Yaksor, Tanya Durdona navlari sovuqqa o'rtacha va kuchli chidamli navlar hisoblanadi.

Yuqorida aytib o'tganimizdek, agrotexnologik jaraenlar noto'g'ri qo'llanilganda ham ular sovuq ta'sirida nobud bo'lishi mumkin. Ana shunday noto'g'ri agrotexnologik jaraenlardan biri kuzgi bug'doyni kuz va qish fasllarida azotli o'g'itlar bilan oziqlantirishdir. Chunki, kuzgi bug'doyning mineral ozuqa elementlari bilan oziqlantirishda azotni fosforgia nisbatan 2, kaliyga nisbatan 3 xissa ko'p talab etadi. Lekin, azotli o'g'itlar bilan kuzgi bug'doyning oziqlantirish havo harorati kafolatli darajada oshgan bahor fasliga to'g'ri kelishi kerak.

Kuzgi bug'doy kuz va qishda azotli o'g'itlar bilan oziqlantirilsa fotosintez jaraenining kuchayishi hisobiga oqsil moddalarining sintez bo'lishi oshib sovuqqa chidamliligi pasayib ketadi. Chunki, kuzgi bug'doy maysalarida kuzda shaker moddasi ko'p to'plansa, sovuqqa chidamliligi oshib, oqsil to'planganda sovuqqa chidamsiz bo'ladi. Kuzgi bug'doy uchun ekish bilan birga solingan ammofos tarkibidagi azot, organik o'g'itlar va tuproq tarkibidagi avvalgi ekinlar uchun solingan azot qoldig'i kuzgi o'suv davri uchun yetarli hisoblanadi.

Kuzgi bug'doyni sovuqqa chidamliligini oshirishdagi eng asosiy tadbirlardan yana biri urug'ni oktabr oyining o'rtalarida ekilib birinchi kuzgi sovuqlargacha yetarli organik modda to'plashga ulgurib, sovuqqa nisbatan chidamlilik darajasi oshadi. Shuning uchun ham kuzgi bug'doyni maqbul muddatda ekish juda muhim ahamiyatga ega.

Yuqorida qayd etganimizdek, ekinni kuzgi- qishki sovuqlarga chidamlilik darajasining yuqori bo'lishi asosan tuplash bo'g'inida shakar moddasining ko'p eki oz miqdorda to'planishiga bog'liq. Tuplash bo'g'inida shakar moddasining ko'p bo'lishi kuzda faqat organik, fosforli va kaliyli o'g'itlarning yillik me'eri bilan oziqlantirilganligiga bog'liq.

Kuzgi oziqlantirish rejimini buzilishi oqibatida boshhoqlardagi donalarning siyraklashish va puchlanish xolatlari kuzatiladi. Kuzgi tup soniga nisbatan, bahorda tup sonining keskin kamayishi hisobiga hosil salmog'i va sifatining ham pasayishi sodir bo'ladi.

Boshhoqli don maydonlarini azotli o'g'itlar bilan o'g'itlashning eng maqbul muddatlariga to'xtaladigan bo'lsak, dehqonlar tabiri bilan aytganda 20-fevraldan —Xut ya'ni amal oyi kiradi. Bizga ma'lumki boshhoqli don vegetatsiya davri qisqa bo'lganligi, ekinni erta bahordan azotli o'g'itlarga bo'lgan talabi ortishi tufayli biz bahorgi o'g'itlash ishlarini fevral oyi oxiri, mart oyi boshlarida boshlashimiz zarur.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th December, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

Bu davrda yerlarni nam bo'lishi texnika bilan o'g'itlash imkonini bermaydi, qo'l bilan o'g'itlanganda o'g'itni bir me'orda tushmasligi ma'lum. Shuning uchun birinchi azotli o'g'itlar bilan o'g'itlash ishlarini qish-bahor oylarini oxirgi sovuqlari natijasida yer muzlagan yoki qor ustiga sepiladigan bo'lsa maysalarni texnika tomonidan payxon bo'lishi oldi olinadi, qolaversa qor ustiga sepilgan o'g'it qor eriy boshlashi bilan birga to'g'ri o'simlik ildiziga borib tushadi. Havo sovuq bo'lganligi sababli azotni ortiqcha isrof bo'lish xolati sodir bo'lmaydi. Bu davrda azotli o'g'itlardan karbomid va ammoniy sulfat turlaridan foydalanilsa yaxshi samara beradi. Chunki ammiakli selitra yerni sovutsa ammoniyli o'g'itlar yerni qizdiradi, zaxira xolatda saqlanishi va ta'sir muddati uzoqroq bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Vazirlar maxkamasining 2021 yil 4 martdagi "Mavjud yer maydonlaridan samarali foydalanish va 2021 yil hosili uchun qishloq xo'jaligi ekinlarini oqilona joylashtirish to'g'risida" gi 121 – son qaroriga asosan, 3 mln 148 ming gektar yerga qishloq xo'jalik ekinlari joylashtirildi.
2. Sh. T. Xo'jayev. Entomologiya, qishloq xo'jalik ekinlarini himoya qilish va agrotoksikologiya asoslari. Toshkent 2010 yil. "Fan" nashriyoti. 71-82; 90 – 91 betlar
3. Kogay.M.T Sug'oriladigan yerlarda don-dukkakli ekinlarni yetishtirish- "O'zbekiston" nashriyoti 1973
4. Idrisov, X. A va boshq. "Agro biznes" inform iqtisodiy-ijtimoiy jurnali. "Dukkakli ekinlar tuproq unumdorligini oshiradi". №07/90-2014y
5. Idrisov, X. A., & o'g'li soliyev, a. M. (2022, may). Sug 'oriladigan maydonlarda mosh (*Phaseolus aureus* piper.) Navlarining tavsifi. In international conferences on learning and teaching (vol. 1, no. 7, pp. 17-23).
6. Idrisov, X. A., Atabayeva, X. N. (2022, may). Loviya va mosh ekinlarining umumiy ahamiyati va biologik xususiyatlarini tahliliy o 'rganish. In international conferences on learning and teaching (vol. 1, no. 8, pp. 644-651).
7. Xalima, A., Xusanjon, I., & Abdulvosid, S. (2022). O 'tloqi-botqoq tuproqlar sharoitida mosh (*Phaseolus aureus* piper) ning o 'sishi, rivojlanishi va don hosildorligi. Research and education, 1(2), 373-381.
8. Xusanjon, I., & Abduxolik, K. (2022). Moshning yangi navlarini yaratishda seleksiya ko 'chatzorida o 'tkazilgan tadqiqotlar. Research and education, 1(4), 50-56.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th December, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

- 9 Abdujabborovich, I. X., Ozodbek, A., Nodirbek, X., & Abrorbek, a. (2022). Sug 'oriladigan maydonlarda mosh (*Phaseolus aureus* Piper) navlarining simbiotik faoliyatiga ekish muddati va me 'yorining ta'sirini o 'rganish. Science and innovation, 1(1), 615-624.
- 10 Abdujabborovich, I. X., o'gli, u. X. I., qizi, a. D. A., qizi, y. M. N., & ogli, m. A. A. (2022). Tipik bo'z tuproqlar sharoitida mosh (*Phaseolus aureus* Piper) navlarini tadqiq etish. Science and innovation, 1(d2), 160-165.
- 11 Abdujabborovich, i. X. (2022). Qozoqi anorning biologik xususiyatlari. Models and methods for increasing the efficiency of innovative research, 2(13), 396-400.
- 12 Idrisov, X. A., & o'g'li Soliyev, a. M. (2022, may). Sug 'oriladigan maydonlarda soya etishtirish texnologiyasini takomillashtirish. In international conferences on learning and teaching (vol. 1, no. 7, pp. 286-295).
- 13 Abdujabborovich, i. X., & Gofurovna, r. F. (2022, may). Soya (*Glycine hispida* l) ning bilogik xususiyatlari va tashqi muxit omillari. In e conference zone (pp. 1-5).
- 14 Abdujabborovich, i. X., & teshaboyev, a. (2022). Soyaning kolleksiya ko'chatzoridan samarali va maqsadli foydalanishning ilmiy axamiyati. Science and innovation, 1(d3), 286-290.
- 15 Abdujabborovich, i. X., & o'g'li, x. A. M. (2022). Sholi seleksiyasi bo 'yicha o 'tkazilgan tadqiqot natijalarini tahliliy o 'rganish. Science and innovation, 1(d3), 276-281.
- 16 Abdujabborovich, i. X., o'g, p. J. G. A., o'g'li, e. K. E., & o'g, d. O. N. M. (2022). Soyaning yangi navlarini yaratishda nav namunalaridan samarali va maqsadli foydalanishning ahamiyati. Science and innovation, 1(d3), 269-275.
- 17 Abdujabborovich, i. X., & Mirzamaksudavich, b. R. (2022). Soyaning yangi navlarini yaratish bo 'yicha o 'tkazilgan tadqiqotlar. Science and innovation, 1(1), 776-785.
- 18 Idrisov, x. A. (2022, june). Osiyo loviyasi-mosh (*phaselus aureus* piper.)– biologik xususiyatlari. In international conferences on learning and teaching (vol. 1, no. 9, pp. 144-148).
- 19 Abdujabborovich, i. X., o'gli, u. X. I., qizi, a. D. A., qizi, y. M. N., & ogli, m. A. A. (2022). Tipik bo'z tuproqlar sharoitida mosh (*rhaseolus aireus* piper) navlarini tadqiq etish. Science and innovation, 1(d2), 160-165.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th December, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

- 20 Abdujabborovich, i. X., & teshaboyev, a. (2022). Soyaning kolleksiya ko'chatzoridan samarali va maqsadli foydalanishning ilmiy ahamiyati. Science and innovation, 1(d3), 286-290.
- 21 Idrisov, x. A., & karimov, a. A. (2022, july). Mosh (phaselus aureus piper.) Dan yuqori hosil olishda agrotexnik omillarning ahamiyatimosh (phaselus aureus piper.) Dan yuqori hosil olishda agrotexnik omillarning ahamiyati. In international conferences on learning and teaching (vol. 1, no. 11, pp. 106-111).
- 22 Xusanjon, i., & abduxolik, k. (2022). Moshning yangi navlarini yaratishda seleksiya ko'chatzorida o'tkazilgan tadqiqotlar. Research and education, 1(4), 50-56.
- 23 Abdujabborovich, i. X., o'g, p. J. G. A., o'g'li, e. K. E., & o'g, d. O. N. M. (2022). Soyaning yangi navlarini yaratishda nav namunalaridan samarali va maqsadli foydalanishning ahamiyati. Science and innovation, 1(d3), 269-275.
- 24 Abdujabborovich, i. X., & mirzamaksudavich, b. R. (2022). Soyaning yangi navlarini yaratish bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotlar. Science and innovation, 1(1), 776-785.
- 25 Idrisov, x. A., & o'g'li soliyev, a. M. (2022, may). Sug'oriladigan maydonlarda mosh (phaselus aureus piper.) Navlarining tavsifi. In international conferences on learning and teaching (vol. 1, no. 7, pp. 17-23).
31. Idrisov Xusanjon Abdujabborovich, Xalbaev Akbar Namozovich. (2022). Soyaning seleksiya ko'chatzoridagi nav namunalarini qimmatli-xo'jalik xususiyatlarini o'rganish. Models and methods in modern science, 1(12), 22–25. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7032183>.<https://doi.org/10.5281/zenodo.7032183>
32. Isag'aliyev, M., Obidov, M., & Matholiqov, R. (2019). Morphogenetic and biogeochemical features of the medicinal capparispinosa. Scientific journal of the Fergana State University, 2(4), 46-49. <https://scholar.google.com/citations>
33. Matholiqov, R Argic dasturidan foydalangan holda qishloq xo'jalik yerlarini tahliliy o'rganish. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 2022 yil. <https://scholar.google.com/citations>
34. Маматожиёв, Ш. И., Тожиаматов, Д. Д. У., Камолов, З. В. У., & Холиқов, М. Б. У. (2020). ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ПРОЦЕССЫ ХРАНЕНИЯ ЗЕРНА И НА ПОКАЗАТЕЛИ КАЧЕСТВА. Universum: технические науки, (12-4 (81)), 75-78.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th December, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

35. Маматожиёв, Ш. И., Тожиаматов, Д. Д. У., Камолов, З. В. У., & Холиқов, М. Б. У. (2020). ПРЕИМУЩЕСТВА НОВОЙ СИСТЕМЫ ПРИ ПРИЕМКЕ ЗЕРНА. *Universum: технические науки*, (12-2 (81)), 96-99.
36. Davronov, Q. A., & Xoliqov, M. B.O', (2021). The effect of grain moisture on grain germination during grain storage. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal* (11-5), 418-421.
37. Nazarovna, A. X., & Abdujabborovich, I. X. (2022). О 'TLOQI-BOTQOQ TUPROQLAR SHAROITIDA MOSH (Rhaseolis aireis Piper) NING O 'SISHI, RIVOJLANISHI VA DON HOSILDORLIGI. *Research and education*, 1(2), 373-381.
38. Идрисов, X. A., & Мадалова, M. (2022). МАША (PHASELUS AUREUS PIPER.) И АГРОТЕХНИКА ВОЗДЕЛЫВАНИЯ. *Eurasian Journal of Medical and Natural Sciences*, 2(11), 77–86. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/EJMNS/article/view/4399>
- Идрисов, X. A., & Мадалова, M. (2022). МАША (PHASELUS AUREUS PIPER.) И АГРОТЕХНИКА ВОЗДЕЛЫВАНИЯ. *Eurasian Journal of Medical and Natural Sciences*, 2(11), 77–86. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/EJMNS/article/view/4399>
39. Idrisov, X. A., Qashqaboeva, C. L. T. L., & Xalbaev, A. N. (2022). SOYANING NAZORAT KO'CHATZORIDAGI NAV NAMUNALARINI QIMMATLI-XO'JALIK XUSUSIYATLARINI TAHLILIY ORGANISH. *Results of National Scientific Research International Journal*, 1(5), 134-139.
40. Idrisov, X. (2022). MOSH: RESEARCH, EXPERIENCE AND RESULTS. *Science and Innovation*, 1(7), 182-186.
41. Idrisov, X., Matxoliqov, R. Z., & Xoliqov, M. (2022). KUZGI BUG 'DOYDAN KEYIN EKILGAN MOSH NAVLARINING SIMBIOTIK FAOLIYATINI O'RGANISH. *O'rta Osiyo ta'lim va innovatsiyalar jurnali*, 1(2), 51-56.
42. Ibragimov, O. O., & Idrisov, X. A. (2022, October). OLMA NAVLARINI NAV TAVSIFINI O'RGANISH ASOSIDA TAXLIL ETISH. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 4, pp. 20-27).
43. Atabaeva, X. N., & Abdujabborovich, I. X. (2022). MOSH NAVLARI BARG YUZASI RIVOJLANISHIGA AGROTEKNIK OMILLARNING TA'SIRI. *Science and innovation*, (Special Issue), 540-544.
44. Idrisov, X. (2022). MOSH: TADQIQOT, TAJRIBA VA NATIJA. *Science and innovation*, 1(D7), 182-186.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th December, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

45. Idrisov, X. (2022). EKISH MUDDATLARI VA ME'YORLARINI MOSH (Rhaseo1is aireis Riper) NAVLARI POYA BALANDLIGI VA HOSILDORLIGA TA'SIRINI O'RGANISH. Science and innovation, 1(D7), 176-181.
46. Abdujabborovich, I. X., Maxliyoxon, A., Muslima, A., & Gavhanso, A. (2022, November). TOSHKENT VILOYATI O'TLOQI BOTQOQ TUPROQLARI SHAROITIDA SOYA (GLYCINE HISPIDA L) NING KOLLEKSIYA KO'CHATZORIDA O'TKAZILGAN TADQIQOT. In Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies (Vol. 1, No. 2, pp. 98-104).
47. Abdujabborovich, I. X., & Teshaboyev, A. (2022). UDK: 633.853. 52 SOYANING YANGI ISTIQBOLLI NAVLARINI YARATISH NATIJALARINI TAXLILY O'RGANISH. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(3), 8-14.
48. Idrisov, H., & Madalova, M. (2022). ANALYTICAL STUDY OF THE GROWTH AND DEVELOPMENT OF A VARIETY OF MUNG BEAN (RHASEO1IS AIREIS PIPER). Eurasian Journal of Medical and Natural Sciences, 2(11), 97-101.
49. Idrisov, X., & Xalbaev, A. (2022). SOYANING SELEKSIYA KO'CHATZORIDAGI NAV NAMUNALARINI QIMMATLI-XO'JALIK XUSUSIYATLARINI O'RGANISH. Models and methods in modern science, 1(12), 22-25.
50. Nazarovna, A. X., & Abdujabborovich, I. X. (2022). O'TLOQI-BOTQOQ TUPROQLAR SHAROITIDA MOSH (Rhaseo1is aireis Piper) NING O'SISHI, RIVOJLANISHI VA DON HOSILDORLIGI. Research and education, 1(2), 373-381.

